

שירי רחל

הישראלית ואמהות כשרות ורחימות לא
 לחשו קרבת את תפילותיהן ותהינותיהן.
 המלה העברית שלה כאילו אינה קשישה
 בימים ובכרונות מהשפתים הדוככות
 אותה. אף שירת הארץ שלה אינה נשי
 מעת כבת דבקות עתיקה לימים (כזו של
 בת־מרים, למשל, בספר שיריה "ארץ
 ישראל"), אלא כח אחבת הדשה הרלה
 זכרונות רחוקים. תומכת ראשית זו אף
 היא שקסמה למחשבותיה וראשית בתוכנו
 בשירת החל ובתהנה נועני חיים ויצירת
 אחרים. אפס שירת רחל, שקוית העצב
 יחונך, זכתה למינו עליטה וביטוח. דבר
 שיר "הג", מאתרוני שיריה, בא כתר
 כזו:

ניבים דוכרים אלי: נרעינו
 כמענית קבו:
 ויום יגיע נרעינו
 קשגלי נקב.

א. רייב

של כאשר היתה גם עברית הדשה, בת
 שרשים חדשים, בת הניר החדש-
 הקדמין. ניר זה נחון רוחו בשירתה.
 סוד האדמה ידובכנה. סיותם הצמיחה
 והפריחה, דרך הנרגר בעפר הארץ, שיר
 רת הפרודות, בשורת הדשא, — אלה
 דשיאחה, שיתפוח אל הנצח הירוק מול
 עירום השלכת. תושיטכע קדים זכרית
 חיים הדשה עשנה למשודרת של ארץ
 ישראל הפרקעית. הלא כח שרה רחל:
 מנת חלקי עד הגיע קצרי:
 קמחך הוקרת עשמש
 ועפר נרקיך. ארצי.

קמת שדות ועפר הרבים היו לה לנחלת
 חיים, וכאן הקשיבה לשירה עולם. וכי
 באה מתוך עולם רגז לעולם־אלם היא
 נרחעת מקדקע העיר:
 הפרדה הנפעטת
 לא תאמר פה שירה לבורה.

רחל שרה שירת היקום לא מתוך חסי
 תבלות, אלא מהוך היתה. בשעה חלובת
 הפרה בעת, "בעותי ירה" היא יודעת, כי

מאחים חני כתיק
 באלפי חוטי מסתורין.

ומתוך שהשכימה עם שחר ועמלה בזעת
 אפים על אדמת יה נכסו בה עמוסי
 ההתיריהניתושיה על שייכות טמירה
 אל החיים הרושאים מאז על אדמה זו:

ואולי בגלגול הקחוק־קדום
 הייתי גבעל עשבים נרקרק
 ובהרששת ודאי כלפי החיים אשר יבואו,
 שהגוף הרפה והלב הענום
 יהיו קרבוז גרגרים של עפר פורה,
 לכחות אדמה הצופים קורה.

מנע־עמל כבוהות האדמה הבי
 איה לירו מנע עם הסוכמי כאשר
 חורה א. ד. גורדון, אשר יש חר
 טים רקים בין חלקי הנותו וחלקי
 שירתה. אך גם בשירים אלה, שהם איש
 נבים הצופים מזה והלאה, עוד שרה
 רחל על עצמה, על המשך עצמה בתוך
 היקום. היא חשקה חיים, בישרה חיים,
 עיוותה חיים, והמות שמה צעדיה ושמה
 את שירתה. ובשיריה אלה סתמה את
 לוצ המות בחיים שאין קצה להם והכיר
 כח השוכה נצחת לאותה שעה כש"רה
 ערב אינשה לה: הבוגי, אחות".

שירת רחל — שיר חיות, חמית נפי
 שה, דבר לבח. אך מה מועטים פה דבר
 עם, דברו ימים, השתלכות בעסקי הרוד
 רות. נפלאות גרבת לקח היא העוברת,
 שנושאי משך ההשפעה בארץ־ישראל
 הצעירה לא היו אנשים שנושאו כלבם
 את זמרת הרודות, מסוגו של ביאליק,
 אלא איש בא. ד. גורדון, שתנה בדהילו
 ורחימו את המלה קוסמוס, את שם
 ההויה הנעצית אשר מעבד להיסטוריה,
 ואיש כבונה, שהיה משכט המורדים
 בכבודת המורשת, ואחריהם משודרת
 כרהל, שבנפשה הצעירה לא תסכו וינה

פלג שירה ההומה כולו חמית פריד
 היה לראש נחלים. דכיו געליל, הנוגה
 והמנוחם חליפות, נהיה לרבים לרון כו-
 קר וערביים. השבט העברי הצעיר של
 האת והתלם דבק לאהבה בשורת רחל
 אחותו, אשר שרה על עצמה, על שביכה
 הבורד, על היתה ומותה השלובים, יר
 תר מששרה את שירו הוא. בספר השיר
 רים הקטן וחוך אין כמעט המיתלכ
 שנשארה יתומה. שיר האהבה והעצב,
 שיר המכאוב, שיר הגורל, הפיוס. השיר
 מבעד לצוחר ושיר הבנרת, שיר האדמה
 והצמח והילר, שיר המות והצמיחה
 מעבר לו כרבוז גרגרים — כולם מצאו
 יחד ניר ומענית.

ספינג מלאה כל כך ובת קול שני-
 עורה אל נוכה כל צליל משירתה ועדנת
 אמונים לה ואהבה הגויה בקול ובלחש
 משיחות על קרבת רחש וניב ועל נגד
 עתה של שירת רחל בנימה אינטימה
 שלא פקדוה לפניו אצבעות אחרות ולא
 הרעידוה נגדיו ניב ומאדירי קול. הקול
 גהרש והקרוב, קול האחות, מצא שער
 לב שהיה משומר לו לכרו מכל אדירי
 שירתה.

עם רחל נולד לנו שיר ההתנלות
 האינטימה, שיר־שיר זה על המסויים,
 על הקרוב הקרוב, בלי אקוסטיקה נר
 חבת, בלי ליווי של מנינות רחוקות.
 כתני ננינה החרותם על הקוים, כן נח
 רתו רהשים ליריים אלה על קוי הית
 כהוותם — על יומה זה, על זה הגורל
 במחותיו ובמכותיו.

העצב בשירת רחל, הנוגע כל כך אל
 הלב, לא נולד עם בתי־שירתה בשעה
 אחת. רק בנתיב היתה צמח ועלה והראה
 פניו. נראים הדברים כי בלב המשודרת
 הנץ פעם שיר היל, ורק הגורל העציב
 את שירה, והפיוס חור וזרח עליו לעד
 תים את נהח. לבח לא שאף על, לא
 התרפק עליו, ולא בנקל לימדת שפתיה
 לכרך עליו כשם שמכרבים על הזותה.
 היא למרה לרעת את מתק הניהומים
 אשר במתתימעט של חיים נועמים:
 "יש גם נחת, גם משחו נחת בתכל
 הנוגה הזאת". אך ידוע ידעה את השקו
 סח אל תמת הרבה אשר יתנו החיים
 לבת־אדם בחיות עינם יפה. לבח האמין
 באהבת, האמין באישר, ועל אלה כי
 באו ועל אלה כי גזו שרה חליפות אח
 שירה, שיר אשה.

יש עצנו בשירת רחל, אך אין קר
 דות בת. אין דמיונת כלל לנופה של
 יצירת ברנה. הג החיים ואורותיו רחור
 קים פת, אך לא זרים. אף שירה לא
 התכבר כל כך לבגדי חג. אמנם הגתה
 אחבה ל"ניב החמים בתינוס וענו כעי
 פר", אך לבח הלך גם אחרי מלים נאות
 ועליל זהב, כאשר תתודה בשיר "נפתור
 לים", ולא מעט מנמם משתרגים גם
 בשיריה. אך הניבים הענוים והנאווים גם
 יחד ענונים ושקופים הם אצל רחל. יש
 פרחיהם קטן וענוג ושם נאות לו
 כלשון לעז: "אדלוויים" (אציל הלובן).
 לפרח הזה ולזה השם דמו שירי רחל.

אך רחל היתה משודרת עברית חד

לפסל
 כנף שקיעה על ים גוהרת,
 שימי־שיג בין חוף לגל,
 א.ע. נבע זרם נרק,
 כצבה צוקה מעל.
 גבעולי זרים ובלו,
 צרורות־צבן על גבם;
 אף קרנע לטף נבת,
 צרור קאבן — קעקס.
 דמדומים קני ים הליטו,
 בגו חוף אל היק לטל.
 על קרירות חלקת טענת
 מאוירים גרי אקמול.
 פניה כרגשתיך